रिव कार्य्यकारणभावः। पौर्व्वापर्य्यविपर्य्ययात्॥ "गङ्गायां घोष इत्यादौ" तटाद्यर्थमात्रबोधनविरताया लक्षणायाश्च कुतः शीतत्वपावनत्वादिव्यङ्ग्यबोधकता। तेन तुरीया वृत्तिरूपास्यैवेति निर्विवादमेतत्॥ किञ्च।

(२६८) बोद्धृस्वरूपसङ्ख्यानिमित्तकार्य्यप्रतीतिकालानां।
आश्रयविषयादीनां भेदाद्भिन्नोऽभिधीयते व्यङ्ग्यः॥

वाच्यार्थव्यङ्ग्यार्थयोर्हि पदतदर्थमात्रज्ञाननिपुणैर्व्वैयाकरणैरपि सहृदयैरेव च संवेद्यतया बोद्धृभेदः॥ "भम धम्मिअ इत्यादौ" क्वचिद्वाच्ये विधिरूपे निषेधरूपतया। क्वचित् "निःशेषच्युतचन्दनमित्यादौ" निषेधरूपे विधिरूपतया च स्वरूपभेदः। "गतोऽस्तमर्क इत्यादौ" च वाच्योऽर्थ एक एव प्रतीयते। व्यङ्ग्यस्तु तद्बोद्धृभेदात्। क्वचित् "कान्तमभिसरेति"। "गावो निरुध्यन्तामिति" नायकस्यायमागमनावसर इति सन्तापोऽधुना नास्तीत्यादिरूपेणानेक इति सङ्ख्याभेदः॥ वाच्यार्थः शब्दोच्चारणमात्रेण वेद्यः। एष तु तथाविधप्रतिभानैर्मल्यादिनेति निमित्तभेदः। प्रतीतिमात्रचमत्कारकरणाच्च कार्य्यभेदः। केवलरूपतया चमत्कारितया च प्रतीतिभेदः। पूर्व्वपश्चाद्भावेन च कालभेदः। शब्दाश्रयत्वेन शब्दतदेकदेशतदर्थवर्णसङ्घटनाश्रयत्वेन चाश्रयभेदः॥

"कस्सणव होइ रोमो दट्ठुण पिआइ सव्वाणं अहरं।